MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA
(GURISDIZZJONI KOSTITUZZJONALI)

ONOR. IMHALLEF
JOSEPH R. MICALLEF

Seduta tal-31 ta' Mejju, 2007

Rikors Numru. 42/2006

David AQUILINA

vs

L-ONOREVOLI PRIM MINISTRU u l-Avukat Ġenerali, u b'degriet tal-5 ta' Jannar, 2007, issejħu fil-kawża Dottor Vincent u Marjory miżżewġin Raimondo

Il-Qorti:

Rat ir-Rikors imressaq fl-14 ta' Lulju, 2006, li bih u għar-raġunijiet hemmhekk imfissra, r-rikorrent talab (i) li din il-Qorti tiddikjara li l-fatt li huwa ġie mħarrek biex jidher f'każ quddiem it-Tribunal għat-Talbiet iż-Żgħar (aktar 'il quddiem imsejjaħ "it-Tribunal") jikser id-dritt fondamentali tiegħu ta' smigħ xieraq kemm skond l-artikolu 39(2) tal-Kostituzzjoni tar-Repubblika ta' Malta (aktar 'il quddiem imsejħa "il-Kostituzzjoni") u wkoll skond l-Artikolu 6(1) tal-Konvenzjoni għall-Protezzjoni tad-Drittijiet tal-Bniedem u

tal-Libertajiet Fondamentali (aktar ’il quddiem imsejħa “il-Konvenzjoni”) liema dritt jitlob li persuna tiġi ġudikata minn Qorti jew Tribunal imparzjali u indipendenti; talab ukoll li (ii) jitqiesu nulli u inattendibbli l-artikoli 4 u 7(1) tal-Att V tal-1995 (Kapitolu 380 tal-Liġijiet ta’ Malta); u talab (iii) li l-Qorti tagħtih kull rimedju ieħor xieraq u effikaċi biex tipproteġih fid-drittijiet u obbligi tiegħu ċivili skond il-liġi taħt il-Kostituzzjoni u taħt il-Konvenzjoni;

Rat it-Tweġiba mressqa mill-intimati fil-31 ta’ Lulju, 2006, li biha laqgħu għat-talbiet tar-rikorrent billi qalu li l-Prim Ministru mhux il-leġittimu kuntradittur tal-azzjoni mibdija mir-rikorrent; billi l-ġudizzju m’huwiex sħiħ għaliex messhom iddaħħlu fil-kawża l-persuni li fetħu l-kawża kontra r-rikorrent quddiem it-Tribunal; li safejn l-azzjoni tar-rikorrent mhix imsejsa fuq il-fatti tal-każ li huwa tressaq dwaru quddiem it-Tribunal, il-kwestjoni mqanqla minnu hija waħda ipotetika u għalhekk jonqos fiha l-interess ġuridiku meħtieġ għall-azzjoni; għalhekk it-tqanqil ta’ dan il-punt huwa wieħed frivolu u vessatorju, billi r-rikorrent qed iqiegħed sitwazzjoni immaġinarja u jippreżentaha quddiem din il-Qorti biex tqis li hemm ksur attwali tal-jeddijiet tiegħu fuq bażi ta’ ipoteżi ivvintata; fil-mertu, li l-kwestjoni tal-fatt li avukat prattikanti jippresiedi t-Tribunal ma tissarrafx fi ksur tal-prinċipju tal-imparzjalita’ tal-istess tribunal; u wkoll li l-kwestjoni mqanqla mir-rikorrent fil-kawża tal-lum diġa’ ġiet determinata f’kawża oħra bħalha minn din il-Qorti[1], li sabet li ma hemm l-ebda ksur tal-jedd għal smigħ xieraq la taħt il-Kostituzzjoni ta’ Malta u lanqas taħt il-Konvenzjoni;

Rat id-dikjarazzjoni magħmula mill-avukat difensur tal-intimati waqt is-smigħ tal-11 ta’ Ottubru, 2006, li biha irtiraw it-tielet u r-raba’ eċċezzjonijiet tagħhom;

Rat is-sentenza tagħha tat-22 ta’ Novembru, 2006[2], li biha ċaħdet l-ewwel eċċezzjoni u iddikjarat li l-Prim Ministru huwa kontradittur leġittimu tal-azzjoni attriċi; u billi laqgħet it-tieni eċċezzjoni tal-intimati, imma ordnat li jissejħu fil-

---

[1] P.A. (Kost.) RCP **10.1.2003** fil-kawża fl-ismijiet ***Kenneth Brincat vs Avukat Ġenerali*** (kopja tagħha esebita fl-atti ta’ din il-kawża f’paġġ. 10 sa 60)
[2] Paġġ. 73 sa 81 tal-proċess

kawża Dottor Vincent u Marjory miżżewġin Raimondo, għall-finijiet ta' integrita' tal-ġudizzju;

Rat ir-Risposta Maħlufa mressqa fil-21 ta' Frar, 2007, li biha l-imsejħin fil-kawża miżżewġin Raimondo iddikjaraw li jagħmlu tagħhom l-eċċezzjonijiet mogħtijin mill-intimati l-oħrajn, u għalhekk jgħidu li l-Qorti jmissha twarrab it-talbiet tar-rikorrent;

Reġgħet rat in-Nota ta' Sottomissjonijiet imressqa mir-rikorrent waqt is-smigħ tal-11 ta' Ottubru, 2006[3], u dan in kwantu tirreferi għall-mertu tal-azzjoni tiegħu;

Rat in-Nota ta' Sottomissjonijiet imressqa mill-intimati fl-14 ta' Marzu, 2007[4];

Rat in-Nota ta' Sottomissjonijiet imressqa mir-rikorrent fis-26 ta' April, 2007[5], bi tweġiba għal dik tal-intimati;

Semgħet it-trattazzjoni tal-avukati tal-partijiet;

Rat l-atti kollha tal-kawża;

Rat id-degriet tagħha tad-29 ta' Marzu, 2007, li bih ħalliet il-kawża għal-lum għas-sentenza, bil-fakulta', kif ingħad, li r-rikorrent iressaq Nota ta' Sottomissjonijiet ulterjuri ;

Ikkunsidrat:

Illi din hija azzjoni maħsuba biex tistħarreġ jekk it-Tribunal, kif imwaqqaf bl-Att V tal-1995[6], jiksirx il-jeddijiet fundamentali ta' smigħ xieraq tar-rikorrent kif maħsuba fl-artikolu 39(2) tal-Kostituzzjoni tar-Repubblika ta' Malta u l-artikolu 6 tal-Konvenzjoni għall-Protezzjoni tad-Drittijiet tal-Bniedem u tal-Libertajiet Fundamentali. Ir-rikorrent tħarrek biex jidher quddiem it-Tribunal, u qiegħed jgħid li dak it-Tribunal jikser il-jedd tiegħu ta' smigħ xieraq għaliex

[3] Paġġ. 63-70 tal-proċess
[4] Paġġ. 96 sa 118 tal-proċess
[5] Paġġ. 122-7 tal-proċess
[6] Kapitolu 380 tal-Liġijiet ta' Malta

it-Tribunal ma jagħtix il-garanziji ta' tribunal indipendenti u imparzjali, kif iridu l-artikoli 39 tal-Kostituzzjoni u 6 tal-Konvenzjoni. Ir-rikorrenti iqis li dan jirriżulta minħabba li l-każ tiegħu se' jinstama' minn ġudikatur li huwa avukat li, meta ma jkunx qed jisma' l-każijiet fit-Tribunal, jista' jipprattika l-professjoni legali għal rasu. Minbarra f'dan, hemm il-fatt li l-ġudikaturi jinħatru għal żmien determinat, u li, fl-għoti tad-deċiżjonijiet tagħhom, jiddeċiedu mhux skond il-liġi imma skond l-ekwita'. Għalhekk, ir-rikorrent jisħaq li t-Tribunal ma jistax ikun wieħed imparzjali kif jitolbu kemm il-Kostituzzjoni u kif ukoll il-Konvenzjoni;

Illi l-intimati ressqu bosta eċċezzjonijiet, uħud minnhom ta' bixra proċedurali li dwar tnejn minnhom ingħatat is-sentenza *in parte* fuq imsemmija u li dwar tnejn oħra l-intimati ma baqgħux jinsistu fuqhom. Din is-sentenza issa qegħda tqis il-kwestjoni fil-mertu tagħha;

Illi l-kontestazzjoni fil-mertu li jressqu l-intimati (u li magħhom ingħaqdu wkoll l-imsejħin fil-kawża, li iddikjaraw li kienu qegħdin iressqu l-istess kontestazzjoni bħalma ressqu l-intimati) jikkonsistu fiċ-ċaħda waħda f'waħda tal-fondatezza tal-ilmenti tar-rikorrent. Jiċħdu l-fatt li hemm rabta bejn il-fatt li ġudikatur tat-Tribunal ikun ukoll avukat li għadu jipprattika l-professjoni u l-imparzjalita' mistennija minn dak il-ġudikatur meta jkun qed imexi t-Tribunal. Isemmu bosta partijiet mil-liġi speċjali[7] li, fil-fehma tagħhom, iħarsu l-prinċipji tas-smigħ xieraq u imparzjali tat-Tribunal. Isemmu wkoll deċiżjoni maqtugħa minn din l-istess Qorti (diversament presjeduta) li kienet warrbet ilmenti bħal dawk li qiegħed iressaq ir-rikorrent f'din il-kawża. U, fl-aħħarnett, jiċħdu wkoll li l-fatt li l-liġi speċjali tagħti lit-Tribunal is-setgħa li "jaqta' kull talba u kontro-talba li jkollu quddiemu prinċipalment skond l-ekwita'" b'daqshekk biss tfisser li l-istess Tribunal ma jiddirimix il-kwestjonijiet li jkollu quddiemu skond il-liġi;

Illi huwa minnu li l-kwestjoni dwar jekk it-Tribunal (u, b'mod partikolari, il-qagħda tal-ġudikaturi li jmexxuh) iwettaqx kif għandu jkun il-garanziji bażiċi mistennija ta'

[7] L-Att ta' l-1995 dwar Tribunal għal Talbiet Żgħar

tribunal imparzjali u indipendenti u dwar smigħ xieraq diġa' ġiet mistħarrġa mill-Qrati tagħna wkoll fis-sede "kostituzzjonali" tagħhom u ngħataw sentenzi f'dan ir-rigward. Joħroġ ukoll li l-imsemmija sentenzi sabu mhux mistħoqqa l-ilmenti dwar ksur ta' jedd għal smigħ xieraq. Dan, imma, mhux mingħajr riżervi[8];

Illi l-ilmenti tar-rikorrent jidher li huma immirati għal żewġ dispożizzjonijiet partikolari tal-Kap 380. Dawn huma l-artikolu 4 u l-artikolu 7(1) ta' dak l-Att. Iħares lejn tal-ewwel biex jattakka l-imparzjalita' tat-Tribunal, filwaqt li jħares lejn it-tieni biex jattakka l-kriterji li fuqhom it-Tribunal għandu jagħti d-deċiżjonijiet tiegħu (x'aktarx ukoll b'rabta mal-kwistjoni tal-imparzjalita');

Illi l-artikolu 4 jgħid li huwa Ġudikatur li jippresiedi t-Tribunal[9] u li tali dan jinħatar mill-President fuq parir tal-Prim Ministru minn fost avukati li jkunu ilhom jipprattikaw il-professjoni tagħhom b'kollox għal żmien ta' mhux anqas minn seba' (7) snin[10]. Il-liġi taħseb ukoll fil-ħatra ta' għadd ta' ġudikaturi, wieħed għal kull wieħed mit-Tribunali li jistgħu jitwaqqfu. L-ebda persuna li tkun Membru tal-Kamra tad-Deputati, jew f'Kunsill Lokali, u l-ebda persuna li tkun falluta mhux meħlusa jew li tkun ingħatat sentenza ta' priġunerija għal xi żmien jew tkun instabet ħatja ta' reat kontra l-amministrazzjoni tal-ġustizzja jew amministrazzjoni pubblika oħra, reat kontra l-fiduċja pubblika jew reat kontra l-kummerċ pubbliku ma tista' tkun ġudikatur tat-Tribunal[11]. L-onorarju tal-ġudikatur hu stabilit mill-Prim Ministru kif avżat fil-Gażżetta tal-Gvern u jitħallas mill-Fond Konsolidat, u ma tistax titnaqqas tul iż-żmien kollu li l-persuna tkun qegħda sservi bħala ġudikatur[12]. Hekk ukoll l-ebda persuna maħtura biex isservi bħala ġudikatur, u sakemm tkun għadha hekk isservi, ma tista' taħdem bħala avukat quddiem it-Tribunal[13]. Persuna tinħatar bħala ġudikatur għal żmien

---

[8] Ara, b'mod partikolari, P.A. (Kost.) GCD **26.1.2007** fil-kawża fl-ismijiet ***Simon Caruana vs L-Onorevoli Prim Ministru et*** (li tinsab imħollija għas-sentenza għas-6.7.2007 quddiem il-Qorti Kostituzzjonali) u li wkoll ċaħdet talba li tixbah lil din li saret fil-kawża tal-lum

[9] Art. 4(1) tal-Kap 380

[10] Art. 4(2) tal-Kap 380

[11] Art. 4(3) tal-Kap 380

[12] Art. 4(4)((a) tal-Kap 380

[13] Art. 4(4)(b) tal-Kap 380

ta' ħames (5) snin li ma jiġġeddidx mal-għeluq[14]. Il-liġi taħseb ukoll fil-ħatra temporanja ta' ġudikatur/i minflok ġudikatur ieħor li jkun temm il-ħatra tiegħu jew ma jkunx jista' aktar iwettaqha[15]. Sakemm ġudikatur ikun qiegħed fil-ħatra, fit-twettiq ta' dmirijietu ma jindaħallu ħadd, u jista' biss jitneħħa mill-ħatra kif imfisser fl-artikolu 97 tal-Kostituzzjoni[16];

Illi l-artikolu 7(1) jistabilixxi r-regola li t-Tribunal għandu jaqta' kull talba u kontro-talba li jkollu quddiemu prinċipalment skond l-ekwita': imma f'kull każ, kull kwistjoni li jista' jkun hemm dwar il-preskrizzjoni għandha tinqata' skond il-liġi;

A) <u>Konsiderazzjonijiet dwar l-imparzjalita' tat-Tribunal</u> (Art. 4).

Illi r-rikorrent jgħid li l-ilment tiegħu kollu jissawwar madwar l-argument li jeżisti "nuqqas essenzjali ta' imparzjalita' fit-Tribunal kif kostitwit fil-Kapitolu 380 tal-Liġijiet". Jara dan in-nuqqas fil-fatt li ġudikatur jista', fl-istess jum li jkun qed iservi bħala president tat-Tribunal, ikun diġa' deher u ħadem bħala avukat quddiem il-qrati, bir-riżultat li se' jkun qiegħed jgħaddi ġudizzju fuq każ ta' avukat ieħor li seta' kien jissielet kontra tiegħu f'dawk il-kawżi. Lil avukat li jeżerċita **biss** il-professjoni, dan jista' jkun ta' żvantaġġ, billi "f'ambjent żgħir bħalma huwa tagħna (jiġifieri f'Malta), minnha nnifisha toħloq sitwazzjoni ta' parzjalita' psikoloġika, anke jekk inkonxja, f'dak li jrid jiġġudika fil-konfront ta' avukat li, ftit sigħat qabel, kien qed jippatroċina l-kawża kontra tiegħu". Ir-rikorrent iqis din is-sitwazzjoni hija konsiderazzjoni maġġuri li **tista'** tolqot il-valur tal-imparzjalita' b'mod li "tassumi l-aspett **oġġettiv** tal-kwestjoni tal-imparzjalita', imma kważi dejjem tolqot l-aspett **soġġettiv** tagħha";

Illi r-rikorrent jara li l-Kap 380 jitlob mill-ġudikatur "imparzjalita' li umanament mhix possibbli", u dan għaliex ladarba l-għadd ta' avukati li jaħdmu fil-Qrati huwa wieħed

---

[14] Art. 4(5) tal-Kap 380
[15] Proviso għall-art. 4(5) tal-Kap 380
[16] Art. 4(6) tal-Kap 380

relattivament żgħir, jitnisslu bejniethom nisġa ta' simpatiji u antipatiji li ma tistax ma tinħassx meta l-ġudikatur u l-avukati li jidhru quddiemu jerġgħu jiġu wiċċ imb'wiċċ fit-Tribunal. U minħabba li l-ħatra ta' ġudikaturi hija waħda "*part time*", u ma tistax terġa' tiġġedded, il-ħatra ta' aktar ġudikaturi minn fost il-"*pool*" ta' avukati prattikanti, tkompli tħarrax il-possibilita' tal-imparzjalita'. Huwa jqis li din il-parzjalita' suġġettiva tinħass iżjed fejn il-ġudikatur ikun jaħdem bħala avukat minn uffiċċju fejn bosta avukati jagħtu s-servizzi tagħhom mill-istess uffiċċju jew ditta legali. Iżid jgħid ukoll li jekk dan il-fatt ma jkunx magħruf lill-avukat tal-parti li tidher quddiem it-Tribunal, il-ħsara taf tkun akbar;

Illi l-artikolu 39(2) tal-Kostituzzjoni li fuqu r-rikorrent isejjes l-ilment tiegħu jistabilixxi r-regola bażilari li kull qorti jew awtorita' oħra ġudikanti mwaqqfa b'liġi għad-deċiżjoni dwar l-eżistenza jew l-estensjoni ta' drittijiet jew obbligi ċivili għandha tkun indipendenti u imparzjali. L-artikolu 6 tal-Konvenzjoni, li r-rikorrent ukoll isejjaħ favurih fl-ilment imressaq minnu, fl-ewwel sentenza tal-ewwel sub-inċiż tiegħu, juża prattikament l-istess kliem dwar proċedimenti li jiddeterminaw xi jedd ċivili;

Illi jista' jingħad li l-garanziji minimi msemmija fl-artikolu 6(1) huma l-anqas garanziji li persuna li jkollha l-jedd ta' aċċess għal qorti għandha x'tistenna li tingħata fil-proċediment li tkun imdaħħla fihom: ingħad b'awtorita' mill-Qorti ta' Starsburgu li l-jedd għal smigħ xieraq minn qorti indipendenti u imparzjali huwa wieħed miftuħ, mogħni bil-possibilita' li jiġbor fih jeddijiet oħrajn li dak l-artikolu speċifikatament ma jsemmix[17]. Fost dawn, wieħed isib id-dritt għall-prinċipju tal-"*equality of arms*"[18];

Illi bl-istess mod jingħad li għalkemm l-artikolu 6 tal-Konvenzjoni ma jiggarantix jedd ta' appell minn sentenza tal-ewwel grad, jekk kemm-il darba Stat jagħżel li jinkorpora tali jedd fis-sistema ġuridiku tiegħu, allura l-

[17] Ara Harris, O'Boyle & Warbrick Law of the European Convention on Human Rights (1995), paġ. 202-3

[18] Ara ECHR **17.1.1970** fil-kawża fl-ismijiet ***Delcourt vs Belġju*** (Applik. Nru. 2689/65) par 28; u **16.2.2000** fil-kawża fl-ismijiet ***Rowe and Davis vs Renju Unit*** (Applik. Nru. 28901/95) par 60-2

artikolu 6 tal-Konvenzjoni japplika għal dik il-Qorti wkoll[19]. Ta' min jgħid li min deċiżjoni tat-Tribunal hemm dritt ta' appell lill-Qorti tal-Appell, fost l-oħrajn, f'każijiet fejn it-Tribunal ikun naqas sewwa mit-tħaris tar-regoli tal-imparzjalita' u tal-ekwita'[20];

Illi jista' jingħad li l-ilment fondamentali tar-rikorrent huwa dak li jara imparzjalita' kostitutiva fit-Tribunal. Mis-sottomissjonijiet tiegħu, ma jidhirx li r-rikorrent għandu xi lment dwar l-indipendenza kostitutiva tat-Tribunal. Iżda kif jgħidu kemm l-artikolu 39 tal-Kostituzzjoni u l-artikolu 6 tal-konvenzjoni, ir-rekwiżiti tal-indipendenza u tal-imparzjalita' għall-finijiet tat-tħaris tal-jedd fundamentali għal smigħ xieraq huma ħtiġijiet kumulativi u mhux sempliċement alternativi, u bejniethom u l-garanziji li jiġġeneraw hemm rabta sfiqa[21]. Dan għaliex jekk qorti ma tkunx indipendenti mil-Eżekuttiv, ma jistax li tkun qorti imparzjali. Iżda jista' jkollok qorti li tkun indipendenti kostitutivament li, madankollu, ma tkunx imparzjali. L-imparzjalita' kostitutiva li r-rikorrent jara fit-Tribunal ġejja mill-fatt li l-ġudikatur li jmexxih huwa wkoll, x'aktarx, avukat li f'ħinijiet oħra jeżerċita l-professjoni legali;

Illi r-rikorrent jisħaq[22] li l-fatt waħdu li ġudikatur tat-Tribunal jibqagħlu l-jedd li jaħdem privatament ta' avukat matul iż-żmien li jkun ukoll maħtur ġudikatur, hu biżżejjed biex jippreġudika l-pożizzjoni ta' imparzjalita' u ta' indipendenza tiegħu. Iżid jgħid li dan ifisser waqgħa sostanzjali mil-livell ta' imparzjalita' u indipendenza mistennija, l-iżjed meta wieħed iqabbel din iċ-ċirkostanza mal-ġurament tal-ħatra li jieħu mħallef[23] jew maġistrat[24]. Huwa jqis li l-prattika tal-professjoni u l-eżerċizzju tal-ħatra ta' ġudikatur imparzjali ma joqogħdux flimkien. Min-naħa tagħhom, l-intimati jressqu argumenti[25] biex juru li l-ħatra ta' ġudikanti fuq bażi "*part time*" bla telfien tal-jedd li jkomplu jipprattikaw il-professjoni ma titqiesx bħala sinjal tal-imparzjalita' tagħhom. Dan jagħmluh kemm b'riferenzi għal deċiżjonijiet ta qrati nazzjonali ta' ġurisdizzjonijiet

---

[19] Harris, O'Boyle & Warbrick, o*p. cit.*, paġ. 240
[20] Art. 8(2)(d) tal-Kap 380
[21] ECHR **27.8.1991** fil-kawża fl-ismijiet ***Demicoli vs Malta*** (Applik. Nru. 13057/87), par. 37, 39
[22] Nota tiegħu 26.4.2007, f'paġġ. 122-3 tal-proċess
[23] Art. 10(1) tal-Kap 12. Ara wkoll artt. 8 u 9 tal-Kap 12
[24] Art. 15 tal-Kap 12
[25] Nota tagħhom 14.3.2007, f'paġġ. 109 sa 113 tal-proċess

oħrajn u kif ukoll b'riferenza għal deċiżjonijiet tal-Qorti fi Strasburgu. Din il-Qorti żżid tosserva li lanqas fil-każ ta' Malta ma hemm inkompatibilita' assoluta bejn li wieħed ikun imħallef jew maġistrat u l-fatt li wieħed jaġixxi ta' avukat jew jagħti pariri fuq kawża li nbdiet jew li hu maħsub li sejra tinbeda, ladarba jinkiseb il-permess meħtieġ biex jagħmel dan[26];

Illi meta wieħed jiġi biex iqis kif japplika l-artikolu 6(1) tal-Konvenzjoni b'rabta ma' l-istħarriġ tal-kwistjoni tal-imparzjalita', iridu tabilfors jitqiesu l-fatturi proċesswali partikolari tal-każ, b'mod illi biex wieħed jiddetermina jekk kienx hemm ksur tal-jedd ta' smigħ xieraq, wieħed irid iqis il-proċess kollu kemm hu (dak li huwa magħruf bħala "*the 'trial as a whole' approach*"[27]), magħduda magħhom l-imġiba tal-Qorti li tkun u kif ukoll ta' kif l-interessi tal-partijiet li jersqu quddiemha kienu ittrattati u mħarsin mill-istess qorti[28];

Illi jidher li meta quddiem il-Qrati Maltin[29] tqanqlet il-kwestjoni tal-parzjalita' ta' ġudikant bħala okkażjoni ta' ksur ta' jedd għal smigħ xieraq, kellu jintwera għas-sudisfazzjon ta' din il-Qorti li, fil-każ partikolari, jkunu jirriżultaw flimkien żewġ kwalitajiet ta' parzjalita', jiġifieri dik suġġettiva u dik oġġettiva. B'tal-ewwel, wieħed jifhem id-dispożizzjoni u konvinċiment partikolari tal-ġudikant li jkun, u, b'tat-tieni, jekk il-ġudikant li jkun kienx jagħti garanziji biżżejjed li jneħħi kull dubju leġittimu li l-konvinċiment personali tiegħu fil-każ ma kienx wieħed suspett[30]. Minħabba li teżisti l-presunzjoni li ġudikant huwa imparzjali sakemm ma jintweriex mod ieħor[31], min jallega l-parzjalita' ta' ġudikant irid jipprova tali parzjalita' fil-fatt u mhux biss iqanqal dubju leġittimu b'inferenza jew sempliċi biżgħa[32];

---

26 Ara art. 8(1) tal-Kap 12
27 ECHR **23.2.1994** fil-kawża fl-ismijiet ***Stanford vs Renju Unit*** (Applik. Nru. 16757/90) par 24
28 Ara Kost. **4.8.1999** fil-kawża fl-ismijiet ***Fenech vs Avukat Ġenerali*** (Kollez. Vol: **LXXXIII.i.213**)
29 Ara Kost. **2.11.2001** fil-kawża fl-ismijiet ***Francis Xavier Mifsud vs Avukat Ġenerali***
30 Dan jaqbel ukoll ma' dak deċiż mill-QEDB fl-**10.6.1996** fil-kawża fl-ismijiet ***Thomann vs Svizzera*** (Applik. Nru. 17602/91) f'par. 30; u fis-**26.8.1997** fil-kawża fl-ismijiet ***De Haan vs Olanda*** (Applik. Nru. 22839/93) par 49
31 ECHR **23.6.1981** fil-kawża fl-ismijiet ***LeCompte, van Leuven and De Meyere vs Beġju*** (Applik. Nru. 6878/75) par 58
32 Harris, O'Boyle & Warbrick *op. cit.*, paġ. 235

Illi dwar dan ikollu jingħad li m'huwiex biżżejjed li dan il-kriterju ta' imparzjalita' jissemma bħala sempliċi suspett: jeħtieġ li jkun ippruvat kif imiss. Kulħadd jista' jidħollu suspett li l-ġudikant li jkun ta sentenza li l-eżitu tagħha ma jintgħoġobx minn xi parti, sata' ma kienx imparzjali. Imma dan m'huwiex biżżejjed biex iwassal għas-sejbien ta' ċirkostanza ta' imparzjalita' jew ta' smigħ xieraq. Kif ingħad mill-Qorti Ewropeja tad-Drittijiet tal-Bniedem f'deċiżjoni li kienet tirrigwarda l-aspett ta' smigħ xieraq f'dak li għandu x'jaqsam ma' mġiba fis-smigħ ta' kawża (*conduct of proceedings*): "*The Court has already stressed on numerous occasions the importance of appearances in the administration of justice, but it has at the same time made clear that the standpoint of the persons concerned is not in itself decisive. The misgivings of the individuals before the courts, for instance with regard to the fairness of the proceedings, must in addition be capable of being held to be objectively justified*"[33];

Illi, għal dak li jirrigwarda t-test suġġettiv, ingħad li m'għandu jkun hemm l-ebda dubju jew illużjoni li l-prova tal-imparzjalita' suġġettiva tal-ġudikant m'hijiex waħda faċli li titwettaq għal min jallegaha[34]. Imma b'danakollu, hija prova li trid issir u ssir fil-grad lil hinn minn sempliċi konġettura jew suspett;

Illi r-rikorrent iseħħlu jagħti tixbiha tajba ta' numru ta' ċirkostanzi li jistgħu probabilment jinħolqu kemm-il darba u bla ħsieb ta' xejn fil-kuntest tal-prattika professjonali f'Malta b'mod in ġenerali, u tal-ġudikaturi li jagħmlu parti minn dan is-sistema in partikolari. Għalkemm ipotetiċi għall-każ attwali, m'humiex ċirkostanzi għal kollox wisq 'il bogħod mill-immaġinabbli. Dan ix-xenarju kien ta' tħassib ukoll għal din il-Qorti (diversament presjeduta) fis-sentenzi ***Brincat*** u ***Caruana*** fuq imsemmija;

---

[33] ECHR **19.4.1993** fil-kawża ***Kraska vs Svizzera*** (Applik. Nru. 13942/88) par 32; u ara wkoll ECHR **1.10.1982** fil-kawża fl-ismijiet ***Piersack vs Belġju*** (Applik. Nru. 8692/79) par 30; u ECHR **24 .5.1989** fil-kawża fl-ismijiet ***Hauschildt vs Danimarka*** (Applik. Nru. 10486/83) par 46-8

[34] Ara ECHR **9.5.2000** fil-kawża fl-ismijiet ***Sander vs Renju Unit.*** (Applik. Nru. 34129/96) par 25-34

Illi din il-Qorti tagħraf is-siwi tat-tħassib li juri r-rikorrent u għandha l-fehmiet tagħha dwar x'kien ikun forsi aktar mixtieq jew rakkomandabbli f'dan l-aspett. Iżda hija tara wkoll li, f'kull waħda mix-xenarji li huwa jipprospetta, is-sistema proċedurali li hu mfassal biex iħaddem it-Tribunal jagħti rimedju minnu nnifsu. F'dan il-każ, il-Qorti qegħda tirreferi għall-istitut tar-rikuża jew tal-astensjoni[35] tal-ġudiktur li tipprovdi għalihom l-istess liġi speċjali li taħtha huwa mwaqqaf it-Tribunal[36]. Qegħda tirreferi wkoll għall-istħarriġ ġudizzjarju li t-Tribunal, bħal kull tribunal ieħor maħluq minn liġi, jista' jkun suġġett għalih b'azzjoni maħsuba għal hekk[37]. Wieħed jagħmel sewwa li jżomm quddiem għajnejh li wieħed mis-sisien li fuqhom tinbena l-azzjoni tal-istħarriġ ġudizzjarju huwa sewwasew il-ħarsien tar-regola kontra l-parzjalita' tal-ġudikant li hi, wara kollox, il-qofol tal-ilment tar-rikorrent f'din il-kawża;

Illi fiż-żewġ każijiet dawn ir-rimedji jkunu jistgħu jintużaw biss u meta jirriżulta b'mod konkret, fil-każ partikolari li jkun, in-nuqqas li jagħti lok għal rimedju bħal dak. Jiġifieri, dawn huma rimedji "ordinarji" disponibbli lill-parti meta u jekk fil-fatt ikun seħħ in-nuqqas. Imma, fl-istess waqt, huma rimedji effettivi u b'saħħithom biżżejjed biex iġibu fix-xejn kull nuqqas proċedurali li b'xi mod ikun marbut ma' ksur tal-jedd għal smigħ xieraq.[38] Hawn ukoll, għalhekk, din il-Qorti ssib li r-raġunijiet li ngħataw fis-sentenzi hawn fuq imsemmija – jiġifieri, l-għoti tar-rimedju ordinarju jeżisti meta u jekk isseħħ iċ-ċirkostanza waqt is-smigħ tal-każ – għandhom jgħoddu għal dan il-każ ukoll. Hawnhekk jidher li s-sottomisjonijiet tal-intimati[39] jagħtu apprezzament aktar b'saħħtu tal-qagħda legali u l-Qorti ma ssibx għaliex m'għandhiex tagħmilhom il-fehmiet tagħha wkoll. Ir-rikorrent ma ressaq l-ebda argument ġdid jew fatt ta' siwi biex iwassal lil din il-Qorti turi fehma oħra;

Illi għalhekk, il-Qorti ma ssibx li l-artikolu 4 tal-Att V tal-1995 jista' jitqies bla siwi u inattendibbli, kif qiegħed jitlob

---

[35] Ara wkoll ***Clancy vs Dempsey Caird*** (2000) ScotCS, par. 10 (imsemmi mill-intimati fin-Nota tagħhom)
[36] Art. 5 tal-Kap 380
[37] App. Inf. **11.2.2004** fil-kawża fl-ismijiet ***Albert Degiorgio vs Dennis Mifsud***
[38] Ara ECHR **21.9.1994** fil-kawża fl-ismijiet ***Fayed vs Renju Unit*** (Applik. Nru 17101/90) , f'par. 53
[39] Ara paġġ. 102-9 tal-proċess

ir-rikorrent, u t-talba tiegħu f'dan ir-rigward m'hijiex sejra tintlaqa';

<u>B) Konsiderazzjonijiet dwar il-kriterji li fuqhom it-Tribunal jaqta' l-kawżi</u> (Art. 7)

Illi r-rikorrent qiegħed iressaq l-ilment tiegħu ukoll fuq il-ħtieġa li l-jedd għal smigħ xieraq jitlob ukoll li "tiġi żgurata l-protezzjoni tal-liġi fil-konfront tiegħu". Il-Qorti tqis li r-rikorrent ma jressaq l-ebda sottomissjoni jew argument biex juri għaliex jew kif l-artikolu 7 tal-Kap 380 jikser dan il-jedd fundamentali. Lanqas ma juri kif dan l-artikolu jintrabat b'xi mod mal-artikolu 4, jew għal liema raġuni jemmen li l-artikolu 7 ma jiswiex u huwa inattendibbli. L-intimati wkoll ma jsemmu xejn dwar dan fis-sottomissjonijiet tagħhom (x'aktarx għaliex dawn kienu bi tweġiba biss għal dawk magħmulin mir-rikorrent);

Illi l-fatt li t-Tribunal għandu jaqta' l-każijiet li jitressqu quddiemu prinċipalment skond l-ekwita' ma jneħħix il-ħtieġa li l-istess Tribunal japplika l-liġi jew jinjoraha[40]. L-ekwita', minnha nnifisha trid li jsir ħaqq u li jekk ikun jeżisti xi dritt li joħroġ minn obbligazzjoni valida jew minn xi patt miftiehem bejn il-partijiet, l-ekwita' titlob li dak il-jedd jitħares u li jekk tribunal, għal raġunijiet li mqar jistgħu jkunu tajbin f'għajnejh, jonqos li jagħmel dan, ikun wettaq illegalita'[41]. Il-kunċett tal-ekwita' jimplika l-interpretazzjoni integrattiva, jiġifieri t-tfittxija ta' soluzzjoni li tkun taqbel mal-ispirtu u għall-għanijiet li jħarsu l-interessi li l-partijiet jkunu ħolqu bejniethom fil-każ konkret[42]. Huwa mistenni wkoll li t-Tribunal iwettaq dan l-eżerċizzju billi joqgħod għall-fatti li jitressqu quddiemu u li jqishom fil-qafas tal-istess fatti u fil-parametri tal-prinċipji legali li jgħoddu għalihom[43]. Ingħad ukoll li l-liġi tat is-setgħa lit-Tribunal li jaqta' l-każijiet prinċipalment skond l-ekwita' biex jagħmel tajjeb fejn tonqos il-prova preċiża għad-determinazzjoni tal-att li jkun jew tal-ħsara mġarrba minnu, iżda ma

---

[40] App. Ċiv. **27.10.2000** fil-kawża fl-ismijiet ***Blye Engineering Co. Ltd. vs Caruana*** (mhix pubblikata)
[41] App. **3.12.1999** fil-kawża fl-ismijiet ***The Performing Rights Society Ltd vs Fenech*** (mhix pubblikata)
[42] App. Inf. **20.10.2003** fil-kawża fl-ismijiet ***AD Ventures Ltd. vs Arcidiacono Imports Co. Ltd.***
[43] App. Inf. **12.5.2003** fil-kawża fl-ismijiet ***Dr. Tonio Azzopardi vs Daniel Ċini***

għandux iservi biex jeħles lill-parti attriċi mill-piż li tressaq il-provi li tista' jew li ġġib 'il quddiem elementi tajbin biżżejjed biex issostni l-pretenzjoni tagħha[44];

Illi minn eżami ta' dawn il-prinċipji, ma joħroġ bl-ebda mod kif id-dispożizzjonijiet tal-artikolu 7(1) tal-Kap 380 qegħdin b'xi mod iwaqqgħu l-garanzija ta' smigħ xieraq li minnha jilmenta r-rikorrent. Hawn ukoll, bħalma ngħad dwar l-ilment l-ieħor tiegħu, il-liġi nnifisha tagħti protezzjoni f'każ li, tabilħaqq, iseħħ xi ksur ta' din ir-regola min-naħa tat-Tribunal;

Illi għalhekk, lanqas f'dan il-każ ma tidher mistħoqqa t-talba tar-rikorrent biex l-artikolu 7(1) tal-Kap 380 jitqies bla siwi u inattendibbli;

Għal dawn ir-raġunijiet, il-Qorti qegħda taqta' u tiddeċiedi l-kawża billi:

Tiddikjara li r-rikorrent ma seħħlux juri li qiegħed jew sejjer iġarrab ksur tal-jedd tiegħu għal smigħ xieraq kif maħsub fl-artikoli 39 tal-Kostituzzjoni u 6 tal-Konvenzjoni minħabba l-fatt li huwa ġie mħarrek biex jidher quddiem it-Tribunal għal Talbiet Żgħar;

Għalhekk, **tiċħad it-tieni talba tiegħu** biex tiddikjara nulli u mhux attendibbli l-artikoli 4 u 7(1) tal-Att V tal-1995 (Kapitolu 380 tal-Liġijiet ta' Malta); u

Tilqa' l-eċċezzjonijiet fil-mertu tal-intimati u tal-imsejħin fil-kawża; u

Tordna lir-rikorrent iħallas l-**ispejjeż tal-kawża**, magħduda dawk tas-sentenza preliminari tat-22 ta' Novembru, 2006.

Moqrija

---

[44] App. Inf. **12.5.2003** fil-kawża fl-ismijiet ***Darren Micallef vs Emmanuel Tonna***

< Sentenza Finali >

---------------------------------TMIEM---------------------------------